11 సాధన

తాతగారు పొద్దున్న ఏడుగంటలకి మార్నింగ్ వాక్ కోసం బయలు దేరడానికి చేతికర్ర వెతుక్కుంటున్నారు.

తాతగారు, మనుమలు, ఒక పావుగంట వెతికిన తరువాత అందరి కన్న చిన్న మనుమడు, ఆరేళ్ల కళ్యాణ్ మెల్లిగా అన్నాడు. "నిన్న సాయంకాలం ప్రవీణ్ అన్నయ్య. డాబామీద దానితో హాకీ ఆడాడు."

మనుమరాలు భవాని డాబామీద నుంచి చేతికర్ర తెచ్చి యిచ్చింది. కర్రకు సచేల స్నానం చేయించి అటుపిమ్మట తాతగారు వాహ్యాళివెళ్లారు.

మరో రెండు రోజుల తరువాత, శుక్రవారం ఉదయం, కాన్వెంటులో చదువుతున్న సుషమ మేజోళ్లు కనిపించలేదు. ప్రతి శుక్రవారం డ్రస్సు, మేజోళ్లు, కెట్సు అన్నీ తెల్లవే వేసుకోవాలి. మేజోళ్లు వేసుకోకపోతే జరిమానా వేస్తారు. ఇంటిల్లిపాది వెతికారు. మరో అరుగంటకి అవి ఏమూలనోదొరికి అమ్మాయి బడికి వెళ్ళింది.

ఒక రోజు ప్రవీణ్ జోళ్లలో ఒకటి కనిపించలేదు.

భవాని ప్రాక్టికల్ రికార్డు తాతగారి పుస్తకాలలో కలిసి హోయి రెండు రోజుల వరకు బయటపడలేదు.

పెద్ద మనుమరాలు బిఎస్సీ పాసయి కంప్యూటరు ట్రయినింగు అవుతున్నది. స్నేహితురాలి బర్తుడే పార్టీకి గోళ్ల రంగు దొరకక అరగంట ఆలస్యమయింది.

కళ్యాణ్ అందరినీ కనిపెడుతూ ఉంటాడు కాబట్టి, వాడి పుస్తకాలు, జోళ్లు జాగ్రత్తగా దాచుకుంటాడు.

ఇవన్నీ బాగానే ఉన్నాయి, ఒకరోజు అమ్మమ్మ చేతిగావంచాతో జోళ్లు తుడుస్తే తాతగారికి కోపం వచ్చింది, మనుమలింత బాధ్యత లేకుండా ఉన్నారా అని.

ఇంకా పెద్ద మనుమలు ఇంజనీరింగు చదవడంచేత, వాళ్లగదులు, పుస్తకాలు వాళ్లే చూసుకునేవారు.

ఇంట్లో మనవల అవకతవకపనులు తగ్గకపోగా తాతగారు వారం రోజులు ఆలోచించి చివరికొక నిర్ణయానికి వచ్చారు.

ఒక సెలవు రోజున మనుమలందరినీ తనగదిలోకి పిలిపించారు. అందరిని తన ఎదుట, చాప మీద కూర్చోబెట్టారు. స్వీటు, హాటు, సాఫ్ట్ డ్రింకు ఒకరొకరికి యిచ్చారు.

"మీరందరూ మంచి స్కూళ్లలో చదువుతున్నారు. ఈ మధ్య జన్మభూమి కార్యక్రమంలో పాల్గొని దేశానికి చాల మేలు చేశారు. ఇంట గెలిచి రచ్చ గెలవాలి అన్న

సామెత ఒకటుంది. మీరందరూ రచ్చగెలిచి విజయం సాధించుకొని వచ్చారు. ఇప్పుడు యింట గెలువవలసిపని మీ మీదుంది."

పెద్ద మనుమరాలు శైలజ, తరువాతది భవాని, ప్రవీణ్ సుషమ, కళ్యాణ్ - అందరూ తాతగారి మాటలు బోధపడనట్లు ఆయన ముఖంలోకి చూశారు.

"ఇల్లు సర్దుకోడం ఒక కళ" అన్నారు తాతగారు.

ఇంకా బోధపడనట్లు మనుమలు చూశారు.

"వివరంగా చెప్తున్నాను, వినండి, మగపిల్లలు చదువుకోడానికి, పడుక్కోడానికి ఒక గది, ఆడ పిల్లకొక గది ఉన్నాయి. అలమరాలు, టేబిళ్లు, మంచాలు అన్నీ అమరి ఉన్నాయి. కాని, మీరు ఎక్కడి వస్తువులు అక్కడే పారేసి అవసరమైన వస్తువులు సమయానికి దొరక్క అవస్తపడుతున్నారు. అవునా, కాదా, చెప్పండి?"

అందరూ మెల్లమెల్లగా తలలూపారు.

"అందుకోసమే యిల్లు దిద్దుకోడం అవసరమనిపించింది."

ఎవరూ కాదనలేదు.

"మనం ఈ పనికోసం ఒక ఇరవై సూత్రాల ప్రణాళిక తయారు చేద్దాం. బాగా చర్చించి, అందరం ఒప్పుకున్న తరువాతే వాటిని పట్టీగా తయరు చేద్దాం. ఇది మీరందరూ అంగీకరిస్తారా?"

అందరూ తలలూపారు.

"వేగంగా నిద్రలేవడం, దంతధావనం, స్నానం మొదలైనవి ఉండనే ఉన్నాయి." అన్నారు. తాతగారు.

"కాని ఎవరు ముందు బాత్ రూములోకి వెళ్ళాలి?" శైలజ ప్రశ్నించింది.

తర్జన భర్జనలయిన తరువాత భవాని, ప్రవీణ్, సుషమ, కళ్యాణ్, శైలజ, ఒకరి తరువాత ఒకరు వెళ్లిపావుగంటలో బైటికి రావాలని తాతగారు ఖరారు చేశారు.

"లోపల ఈలకొట్టడం కాని, పాటలు పాడడంకాని పనికిరాదు" అంది సుషమ ప్రవీణ్ వేపు చూస్తూ...

"ఇటువంటి వాటిని బైలాస్ అంటారు. ముఖ్య సూత్రానికి ఇది అనుబంధం" అన్నారు. తాతగారు.

పక్కలు దులిపివేసుకోవాలని, ఎక్కడ తీసిన వస్తువులు అక్కడే పెట్టాలని, మరునాటికి కావలసిన స్కూలు పుస్తకాలు ఈ రాత్రే సర్దుకోవాలని, ఇలా ఇలా సూత్రం తరువాత సూత్రం ఆమోదించడం జరిగింది.

అప్పటికి మూడు సూత్రాలు మాత్రమే మిగిలాయి.

"అమ్మమ్మ మడికి ఆరవేసుకున్న చీర ముట్టుకోకూడదు," అన్నారు తాతగారు మరొక సూత్రం ప్రతిపాదిస్తూ.

మనుమలు ఒకరి ముఖం ఒకరు చూసుకున్నారు.

"దానికో బైలా చేర్చాలి" అంది భవాని.

"ఏమిటది?" తాతగారు అడిగారు.

"ఒకవేళ ముట్టుకున్నా చెప్పకూడదు."

తాతగారు ఆశ్చర్యంతో ఆ అమ్మాయి ముఖం చూశారు.

మొత్తానికి ఇరవై సూత్రాలు ఆమోదించడం జరిగింది.

రాబోయే ఒకటో తారీకు నుండి ఆ సూత్రాలను శ్రద్ధా భక్తులతో పాటించడానికి అందరూ అంగీకరించారు.

తాతగారు ఒక నెలరోజులు వింశతి సూత్ర కార్యాచరణక్రమాన్ని పర్యవేక్షించారు.

ప్రోత్సాహకరమైన ఫలితాలు కనిపించాయి.

మనుమల మీద ఆయనకు సదభిప్రాయం కలిగింది.

ఇంత క్రమశిక్షణ కోరే తాతగారికి కూడా కొన్ని బలహీనతలున్నాయి.

ఆయనకు కవిత్వమన్నా కథలన్నా చాల ఆసక్తి.

అప్పుడప్పుడు ఒకటీ అరా ఆయన వ్రాయడం కలదు.

ఒక సాహిత్య సమావేశంలో ఒక యువకవి తాతగారితో పరిచయం చేసుకొని, ఆయన బలహీనతనుకాష్ చేసుకున్నాడు.

ప్రతి గురువారం సాయంకాలం నాలుగు గంటలకు తాతగారి దగ్గరికి వచ్చి, తాను వ్రాసిన గేయమో, కథో వినిపించడం ఆయనకు రివాజయింది.

అతిథి మర్యాదలో తాతగారిని ఎవరూ మించలేరు.

కుర్రకవి మస్తుగా ఫలహారం లాగించి, మంచి బ్రూ కాఫీ సేవించనిదే తన రచన వినిపించేవాడుకాడు.

ఒక గురువారం స్కూళ్లకు సెలవయితే పిల్లలందరూ ఇంట్లోనే ఉన్నారు. యథా ప్రకారం సాయంకాలం వచ్చి తాతగారితో కూర్చున్న యువకవిని చూసి వాళ్లు ఆశ్చర్య పోయారు.

గదిలోపల పిల్లకవి వంటాయన సుందర రామయ్య గారికి మసాలా దోసెలు తయారు చేయడం గురించి చెప్తుంటే వాళ్లు పక్కనుంచి విన్నారు.

"సుందర రామయ్యా! దోసె తిరగవేసిన తరువాత దానికి రెండు చెంచాల వెన్నరాయి. కొంచెం ఛీజ్ వెయ్యి అప్పుడు కూరవేసి దోసెమడతపెట్టు వేడికి వెన్న, ఛీజ్

కరిగి కూరతో కలిసి....”

ఇంతవరకు విన్న పిల్లలందరూ ముక్కులమీద వేళ్లువేసుకున్నారు.

ఆఖరిమనుమడు కళ్యాణ్ బాగా సినీమాలు చూడడమే కాకుండా, పాటలు కూడా బాగాపాడుతాడు. డాన్సులు కూడా చేస్తాడు. పిల్లలందరూ వాడిని ముందుకుతోస్తే తాతగారి గది ద్వారం దగ్గర వాడు పాడుతూ డాన్సు చేయడం మొదలు పెట్టాడు.

యువకవి గారి కావ్యగానానికి ఆటంకం కలిగింది. ఆయన కోపంతో పిల్లలందరినీ కేకవేసి అక్కడ నుంచి వెళ్లిపొమ్మన్నాడు.

ఇది కూడా వాళ్లలో అసంతృప్తి నెలకొలిపింది. యువకవి మీద వాళ్లకు కోపం కలిగింది.

కవికిశోరుడు క్రమంగా పనిస్థితులకు ఆధిపత్యం వహించి రాబోయేవారం ఏ టిఫిన్ తయారు చెయ్యాలో, ఎలా తయారు చెయ్యాలో చెప్పడం మొదలు పెట్టాడు.

అలా చూస్తుండగా గురువారం రానేవచ్చింది.

కూడబలుక్కున్నట్లు పిల్లలందర ఏదోనెపం చెప్పి ఆరోజు స్కూళ్లకు వెళ్లడం మానేశారు.

మధ్యాహ్నం భోజాలయిపోయాయి.

మంచి నీళ్లకని ప్రవీణ్ వంటింటివేపు వెళ్లాడు. అక్కడ వంటాయన గ్రైండరులో మినపప్పు రుబ్బుతున్నాడు.

“సుందర రామయ్యగారూ! ఏమిటి విశేషం?” మంచి నీళ్లు తాగిన తరువాత ప్రవీణ్ ప్రశ్నించాడు.

“నీడెవడో కుర్రకవిగాడు ప్రాణాలు తీసేస్తున్నాడు. ఇవాళ పెరుగుగారెల గురువారమన్నాడు. పెరుగు పులియకుండా పొద్దున్నేతోడు పెట్టమన్నాడు. వేయించిన గారెలను అచ్చంగా పోపు పోచిన పెరుగులో వెయ్యమన్నాడు. పచ్చిమిరపకాయలు లేతవి జాగ్రత్తగా ఎంచి, చిన్న ముక్కలు తరిగి, నోటికి కారం తగలకుండా, మిరపవాసనవేసేటట్లు...” అన్నాడు వంటాయన.

“ఈ మహానుభావుడు ఇక్కడ కూడా కవిత్వం వెలగబెడుతున్నాడా?”

“ఏం కవిత్వమో! మీ తాతగారు వాడు ఆడినదే ఆటగా...”

“అవునవును. మమ్మల్ని ఆయన కంట్రోలు చేశారుగా. మరి వాడినిచెయ్యలేకపోయారు.”

“మరేం. ప్రవీణ్! పచ్చిమిరపకాయలు నిండుకున్నాయి. ఇవిగో రెండు రూపాయలు తెచ్చిపెట్టుబాబూ.”

ప్రవీణ్ బజారుకెళ్లి తిరిగివచ్చాడు, దుకాణాలు మూసేశారని.

యువకవి సరిగ్గా నాలుగు గంటలకు వచ్చి తాతగారి గదిలో కూర్చున్నాడు.

తాతగారు అతిథిని ఆహ్వానించి, చల్లటినీళ్లు యిచ్చి, సంభాషణకు ఉపక్రమించారు.

మరొక్కపది నిమిషాలలో పిల్లలు ఒకరూ ఒకరూ పక్కగదిలోకి చేరుకున్నారు.

సుందరరామయ్యగారు టిఫిన్, అంటే, పెరుగు గారెలు చక్కగా ప్లేట్లలో పెట్టి తాతగారి దగిలోకి ప్రవేశించాడు.

తాతగారికొక ప్లేటు - రెండుకన్న హెచ్చుతినరాయన.

కవిగారికోప్లేటు - అంటే మొదటి కోర్సు - రెండు.

పెరుగు గారెలు చాలబాగున్నాయి.

తాతగారు మంచి నీళ్లు తాగారు.

సుందరయ్యగారు, రెండో కోర్సు, మరో రెండు పెరుగుగారెలు కుర్రకవికి వడ్డించారు.

ఒకటి రెండు పచ్చిమిరపకాయ ముక్కలు పళ్లకింద పడ్డా, ఏమీ అనకుండా లాగించాడాయన.

మూడవ కోర్సులో వడ్డించిన రెండు పెరుగుగారెలు పూర్తిచేసేసరికి కారం తలకెక్కి కళ్లంటనీళ్లు ప్రవహించి, ... మూగపోయినంత పని అయింది.

అంతా ప్రవీణ్ రహస్యంగా మధ్యాహ్నం చెప్పినట్లే జరిగింది.

వంటాయన పరుగులు తీసి, పంచదార తెచ్చి నోటిలో కుక్కి తాళువమర్దించి ఉపశమనాలతో ఆయనను ఒకదారికి తెచ్చేసరికి అరగంటయింది.

ఈలోగా పక్కగదిలో పరచిన చాపలమీద మనుమలందరూ ఒక పద్ధతిలో కూర్చున్నారు.

తాతగారికి సాహిత్యమెంత ప్రియమో సంగీతమంటే అంతప్రేమ. తాను పాడలేకపోయినా, మంచి కీర్తనంటే ఆయన చెవులు కోసుకుంటారు. ఆయన తన పిల్లలకు చెప్పించలేకపోయినా మనుమలకు మాత్రం ఆరునెలల నుండి సంగీతం చెప్పిస్తున్నారు.

ఈ యిరవై సూత్రాల పథకంలో ఆయన సంగీతాన్ని యిరికించలేదు.

శైలు ముందు కూర్చుంది.

భవాని తబలా తీసుకుంది.

ప్రవీణ్ చేతిలో వేణువుమెరిసింది.

సుషుమ వయలిన్ కమాను తుడిచింది.

కళ్యాణ్ గొంతు సవరించుకొని మఠం వేసికూర్చున్నాడు.

పక్కగది నుండి మాటలు వినిపిస్తున్నాయి.

"ఏం సుందర రామయ్యా!" ఇంత గడ్డుకారం ఎలావేశావయ్యా?" తాతగారి ప్రశ్న.

"ఏం చెప్పను బాబుగారూ! గారెలు చేసేవేళకి యింట్లో పచ్చిమిరపకాయలు నిండుకున్నాయి. ప్రవీణ్‌ని బజారుకు పంపించాను. కొట్లు మూసేశారు. అప్పుడు అమ్మగారి తులసికోట పక్కను వేసిన పచ్చిమిరపచెట్ల నుండి, నాలుగే కాయలు కోసివేశాను." అది వంటాయన జవాబు.

"చంపేశావయ్యా. బజారులో మంచిరకం చీమమిరపకాయలు దొరకడంలేదంటే, కోరాపుట్టి నుంచి నారు తెప్పించి తులసికోట పక్కనువేశాను. ఎంతపని చేశావ్?"

మరో పది నిమిషాల వరకు అంతటా నిశ్శబ్దం.

యువకవిగారు దారిలోకి వచ్చినట్లున్నారు.

తరువాత ఆయన ఉపోద్ఘాతం వినిపించింది.

"శాస్త్రిగారు నామూడ్ చెడిపోయింది. అయినా మీ కోరిక నిరాకరించలేక చదువుతున్నాను. ఈ కథని పోటీకి పంపుతున్నాను. తప్పకుండా మనకు మొదటి బహుమతి పదివేలు వచ్చితీరుతుంది. మొట్టమొదటి వినేభాగ్యం..."

పక్కగదిలో పిల్లలు సర్దుకున్నారు.

పిళ్లారిగీతం.

మాయామాళవగౌళ రాగం.

సా పా సా

శ్రీ గణనాథ సిందూర వర్ణ

శైలు గొంతు పెంచింది.

భవాని తబలామీద దరువులు వేసింది.

ప్రవీణ్ వేణువు వాయించాడు.

సుషమ వయోలిన్ మీద కమాను లాగింది.

కళ్యాణ్ గొంతెత్తి అందుకున్నాడు.

కరుణ సాగర కరివదన

లంబోదరలకుమికయా

అంబాసుత అమరవినుత.

గొంతులు వాద్యాలు మేళవించాయి.

తాతగారికి వినికిడిలో చిన్నయిబ్బంది.

కారంతో మూసుకుపోయిన కవిగారి గొంతు విడలేదు....

ఒక్క పదిహేను నిమిషాలు

గందరగోళం.

కుర్రకవి దస్త్రం కట్టిలేచిపోయాడు.

తాతగారి ప్రార్ధనలు వినిపించుకోలేదు.

సంగీతం తారస్థాయికి చేరుకుంది.

రసాభాస

కవివెళ్లిపోయాడు.

తాతగారికి చాలకోపం వచ్చింది.

లేచి పక్కగది గుమ్మం దగ్గిర నిలబడ్డారు.

"ఏమర్రా! మీకు మతులు పోయాయా?" ఆయన గర్జించారు.

పిల్లలందరూ లేచి నిలుచున్నారు.

ఎవరూ వెంటనే జవాబు చెప్పలేదు.

రెండు నిమిషాల మౌనం తరువాత ప్రవీణ్ అన్నాడు. "సంగీతం గురించి మన ఇరవై సూత్రాల ప్రణాళికలోలేదు."

"పోనీ యిరికిద్దామన్న మరో అయిదు నెలలు వేచి యుండాలి." అంది భవాని.

"అయితే అంతవరకూ ఈ మాదిరిగానే....?" తాతగారు ప్రశ్నించారు.

"అందుకు సందేహమా!" అందిసుషమ

మాటలేకుండా ఆయన గుమ్మం దగ్గిర నిలబడ్డారు.

కళ్యాణ్ ఆలోచించి, ఆలోచించి మెల్లగా అన్నాడు.

"సాధనమున పనులు సమకూరు ధరలోన

విశ్వదాభిరామ....

అందరూ పకాలున నవ్వారు.

ఆ నవ్వులలో తాతగారన్న "డామిట్! కథ అడ్డంగా తిరిగిందే!" అన్నమాటలు ఎవరికీ వినిపించలేదు.